

Michal Bureš: Vesnice zaniklé po roce 1945 a kulturní krajina Novohradských hor. Příklad archeologické transformace. Disertační práce. Plzeň 2012.

Oponentský posudek

Disertační práce M. Bureše je již na prvý pohled úctyhodné, obsáhlé dílo, doslova nabitě informacemi (201 strana českého textu, 24 textové tabulky, 151 příloha tvořená reprodukovanými kartografickými prameny, leteckými a satelitními snímky, též fotografickými prameny a pěti rekonstrukčními mapami, 295 foto tabulek a jedna orientační mapa celého zkoumaného areálu). Význam předložené práce, podtrhuje však především skutečnost, že v ní autor shrnuje výsledky tři desetiletí trvajících systematického výzkumu vývoje kulturní krajiny a to v rozsahu, jaký dosud u nás nemá a nepochybně dlouho ještě nebude mít obdoby.

Text práce je členěn do devíti kapitol: 1. Úvod (s. 8-12), 2. Metoda výzkumu a postup práce (s. 12-19), 3. Archeologická transformace v archeologii současnosti (20-26), 4. Historický prostor Novohradských hor (26-72), 5. Transformované vesnice a jejich areály (73-181), 6. Příklady netransformovaných areálů (181-191), 7. Rostliny zaniklých Novohradských hor jako relikty historické kultivace (191-199), 8. Závěr (200-207), 9. Závěrečný pohled z hlediska péče o archeologické dědictví (208).

Jak sám autor uvádí na s. 18, jádrem práce je nejobsáhlejší kapitola 5., s níž úzce souvisejí kapitoly 3. a 4. Z toho vyplývá, že práce má především analytický a popisný charakter. To by samo o sobě kvalitu práce nemuselo nikterak snižovat. Naopak, jak sám autor na s. 200 právem připomíná, potenciál jeho výzkumu je skutečně „obrovský“. Co však vzbuzuje přinejmenším důvod k zamyšlení a k diskusi, je způsob, jak autor ve své práci s tímto mimořádným informačním potenciálem pracuje. Jako diskutabilní se jeví především teoretické ukotvení práce a formulace smyslu a cíle/cílů výzkumu a z ní vyplývající koncepce (tj. obsah velmi stručné první kapitoly). Poněkud rozpačité vyznění disertační práce vyplývá ze skutečnosti, že na primárním tématu je obecně problematika archeologické transformace (s. 8-9). Teprve na druhém místě se autor chce věnovat specifikům svého studia, tj. vývoji rozsáhlého výseku kulturní krajiny Novohradských hor po 2. světové válce, resp. problematice „archeologie recentní minulosti“ či „archeologie současné minulosti“ (s. 9).

Je škoda, že se autor v úvodu více nezabýval obecně problematikou archeologického studia posledních desetiletí, resp. posledních století. Příslušným „polem neoraným“ totiž u nás nejsou

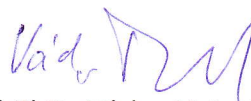
pouze otázky terminologické¹. Důležité jsou především otázky rázu metodologického, tj. specifika archeologického studia (zjednodušeně novověku a moderní/postmoderní doby) a jeho vzájemného vztahu s dalšími společenskými i přírodovědnými obory. Velkoryse pojatý terénní výzkum kulturní krajiny Novohradských hor nabízí k této problematice podnětů více než dost.

Autor sice využívá při svém studiu i prameny kartografické, obrazové, písemné, metody orální historie, poznatky botanické. Ovšem nejedná se o počiny v rámci promyšlené koncepce. Ostatně autor absenci jednotící myšlenky/koncepce sám nepřímou přiznává. „Každá lokalita, každý areál nabízel odlišný potenciál další analýzy a takovému odlišnému potenciálu a možnostem analýzy bylo třeba přizpůsobit i metody“ (s. 19).

Nebylo by k autorovi spravedlivé vytýkat mu naprostou koncepční nejasnost práce. Jak již bylo řečeno výše, základním tématem, uvedeným i v podtitulu je problematika archeologické transformace. Autor toto téma sleduje v celé práci opravdu důsledně. Respektuji, že se jedná o téma závažné a jeho důkladné zhodnocení v kontextu archeologického studia novověku/doby moderní/postmoderní je jistě přínosné. Od práce shrnující tři desetiletí systematického studia lze však právem očekávat vyšší ambice. Je potěšitelné, že alespoň v Závěru autor, zejména na s. 205-207 naznačil možnosti širšího kulturně historického vyhodnocení dlouholetého komplexního studia kulturní krajiny Novohradských hor.

Tento posudek odráží subjektivní hodnocení oponenta. Nemíním nikterak zpochybňovat autorovo právo koncipovat práci dle svých vlastních představ. Skutečnost, že představy a očekávání oponenta se neshodují se záměrem autora, nemusí nutně znamenat, že předložená práce není kvalitní. Rád bych proto závěrem připomenul, že autor shromáždil a přehledným způsobem představil skutečně neobyčejné množství poznatků. V práci neshledávám, žádné podstatné formální, ani obsahové nedostatky. Text má přehlednou a logickou strukturu. Zvláštní uznání zasluhuje soubor kartografických a obrazových příloh. Disertační práci PhDr. Michala Bureše proto doporučuji k obhajobě.

V Praze 3.8.2012

Prof. PhDr. Václav Matoušek, CSc.

---

¹ Kromě již zmiňovaných pojmů archeologie recentní minulosti a archeologie současné minulosti, čekají v našem akademickém prostředí dosud na důkladnou diskusi i pojmy jako archeologie postmedievální, archeologie novověku, archeologie industriální, archeologie modernity, archeologie současnosti aj.